

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

70. Comparatur cum Lysia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Plato in Menaxeno.

Tum, χρήσθ' ὄν μεμνημένους ἡμετέραν λόγων, εἰδόντι καὶ ἄλλο ἀσκήτε, ἀσκήν μετ' ἀρετῆς εἰδόντας, ὅτι τὸ πρῶτον ἀρετῆς πάντα καὶ κτήματα, καὶ ἔπιση δ' εὐμαλῶν, ἀσχετὰ καὶ χαλκῶν, οὐτε γὰρ πλεῖστον καλλῶ φέρει τῶν κληθέντων μετ' ἀναδρῆσαι, ἀλλὰ γὰρ ὁτιοῦν πλεῖστον καὶ οὐχ ἑαυτῶν, οὐτε πλείονος καλλῶ καὶ ἰσχυρῶς δεῖν καὶ χαλκῶ ζυνοικεῖν, πλείοντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ, καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τ' ἐχόντα, καὶ ἐμφανέστερον δειλίαν πάντα τε ἐπισημῶν χαρισίμων δικαιοσύνης, καὶ τ' ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται, ὅν ἐνεχε καὶ πρῶτον, καὶ ὕστατον, καὶ διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν περὶ αὐτῶν ἔχειν ὅπως μάλιστα μὴ ὑπερβαλεῖν, καὶ ἡμῶν, καὶ τοὺς πρόδωκεν, ἐυχλεία, &c. Ad summum concludit, καὶ εἰάν τις ταῦτα ἐπιτηδεύσῃ, φίλοι παραφίλοις ὁμοῦ ἀφίξει, ὅταν δὲ ὁμοῦς ἢ προσήκοντα μοῖρα κομισθῆ ἀμελεθῆντας ὁμοῦς, καὶ χαρισίμων οὐδὲ εἰς εὐδωκῶς ὑποβέβηται. Hæc est, Quod ex præclaris orti estis parentibus, ὁ φίλι, præsentia testantur. Tum; Oportet igitur vos verborum nostrorum memores, si quid aliud exercetis, cum virtute exercere, scientes, abique virtute omnia studia & fortunæ, turpes malisque esse. Diuitiæ namque splendorem afferunt nullum eas cum ignavia possidenti, neque enim sibi hic sed alteri parat possidetque diuitias, Neque forma corporis atque robur, timido & pravo cum infunt, de decent, notiores efficiunt, ignaviamque patrefaciunt. Præterea scientia, quæ est remota à iustitia, aliaque virtute, non sapientia, sed caliditas esse videtur. Quas ob res omni studio diligentiaque contendite, ut & nos & maiores nostros virtutis gloria superetis. (Ad summum) Si obsequuti fueritis, chari ad charos, post exactum vitæ curriculum migraturi estis; si autem neglexeritis, omnis vos posteritas auersabitur. Hæc & similia, Græcè præfertim, florida sunt, & culta; sed quanto hæc acriora?

C I C E R O.

Credo enim, vos homines nobiles, magna quædam spectantes, non pecuniam (ut quidam nimis creduli suspicantur) quæ semper ab amplissimo quoque, clarissimoque contera

pta est, non opes violentas, & P. R. minimè ferendam potentiam, sed claritatem civium & gloriam concupisse. Ea autem est gloria, laus rectè factorum, magnorumque in rempubl. meritum, quæ cum optimi cuiusque, tum etiam multitudinis testimonio comprobatur, &c. quæ hic fusè. Tum conuersus ad Antoniū: Quare flecte te quæso, & maiores tuos respice, atque ita gubernare rempub. ut natum esse te civem tui gaudeant: sine quo, nec beatus, nec clarus esse quisquam potest. Præiora arma sunt pomparum, & ludij hæc pugna & lacertorum.

Cic. Philippi 1. Platonis exhortatio similia est oratio, & prælestra: Cicero in sermo armorumque fulgoris

Comparatur cum Lyfia.

C A P V T L X X.

Lyfia vna virtus est familiarissima χάρις, καὶ ἰσότης. Ingenua quædam gratia, & rotunditas, quæ in eius orationibus perpetuò spirat sine fūco, & calamistris, naturali eoque simplici habitu contenta. Huiusmodi sunt illa.

Lyfia virtus una præcipua χάρις.

L Y S I A S.

Δαιμόνιαστας ὄν ἤδη συσκαρδίζοντες ἐλθόντες κόπιδον τὴν θύραν, οἱ δὲ ἡμῶν ἐκέλευον εἰσέλθαι. ἐπειδὴ καὶ ἐνδον ἐγενόμεθα, ἐμὲ ἐκβολῆσαι οὐκ ἔβουλετο, τῶν δὲ συναρπάζοντες ἐδήσαν πρός τ' ἰκίονα καὶ λαβὼν μάλιστα τις, ὁπότενας πολλὰς πηγὰς εἰς οἶκον αὐτὸν καθεῖρε καὶ οὐκ ἔθηκεν αὐτῶν ταῦτα μόνον διαμαρτεῖν, ἀλλὰ ἐξηλικῶς τ' αὐτὸν τοὺς ποιητὰς τὸν ἀντὶ τῆ πόλεως, νεοτὶ δὲ τὰ παλαιὰ παρεληφῶς, καὶ προσποιούμενος νεότητος, καὶ πᾶσις εἶναι, πάλιν τοὺς οἰκτεράς ἐκέλευσεν, ἡμέρας ἤδη γενομένης, πρός τ' ἰκίονα αὐτὸν δῆσαντας μαρτυρῶν. Nos igitur sumpta cæna, cum iam aduerserasceret, ad eum digressi pulsamus fores, illi continuo iubent nos ingredi. Postquam introducti fuimus, me quidem primum extrudunt adibus, hunc autem raptum ad columnam alligant; nec mora, arrepto quis flagello, multisque plagis impositis, hunc in ergastulum conclusit. Neque satis illi fuit hæc audacia, sed flagitiosissimos totius civitatis iuvenes imitatus, ut qui nuper accepto patrimonio se bene nummatum adolescentem fingeret.

geret, iterum per domesticos lorarios, cum iam illucesceret, miserum ad columnam alligatum iubet virgis caedi.

Lysiaci characteris in Ciceronis exemplum.

Is est Lysias stylus, & penè continuus tenor. Hæc rotunditas Ciceroni non deest. Sumatur exemplum ex 4. ad Herennium planè Lysiaci characteris signatum. Nam vt fortè hic in balneis venit, cœpit, postquam perfusus est, destitit. Deinde vbi visum est, vt in alueum descenderet, Ecce tibi iste de transverso, heus (inquit) adolecens pueri tui modo me pulsauerunt: satis facias oportet. Hic qui id ætatis ab ignoto, præter consuetudinem appellatus esset, erubuit. Iste clarius, eadem, & alia dicere cœpit. Hic vix tandem (inquit) sine me considerare. Tum verò iste cœpit clamare voce ista, quæ facillè cuiuis rubores elicere posset. Ita petulans es, atque acer, vt ne ad solarium quidem idoneus, sed penes scenam, & in eiusmodi locis exercitus sis? Conturbatus est adolecens, nec mirum, cui etiam nunc pædagogi lites ad aureulas versarentur, imperito huiusmodi conuiciorum. Item.

C I C E R O.

Cic. apud Columell. l. 12. c. 2.

Præparatis idoneis locis instrumentum, & supellectilem distribuere cœpimus, ac primum ea secreuimus, quibus ad res diuinas vii solemus: Postea mundum muliebrem, qui ad dies festos comparatur: Deinde virilem: Item dierum solemnium ornatum. Nec minus calceamenta vtrique sexui conuenientia: Tum iam seorsum arma, ac tela seponerantur, & in altera parte instrumenta, quibus ad lanificia vtuntur, post quæ ad cibum conficiendum vasa, vt assolent, constituebantur: Inde quæ ad lauationem, quæ ad exornationem, quæ ad mensam quotidianam, atque epulationem pertinerent, exponerantur.

Quæ sequuntur, supra Lysiam.

Cic. longè plus habet floris quam Lysias.

Cum ad Cyrum minorem, regem Persarum, præstantem ingenio, atque imperij gloria, Lysander Lacedæmonius vir summæ virtutis, venisset Sardis, ei quæ dona à socijs attulisset, & cæteris in rebus comis erga Lylandrum, atque humanus rex fuit, & ei quendam conscriptum agrum, diligenter consitum ostendit. Cum autem admiraretur Lysander, & proceritates arborum, & directos in quinque ordines, & humum subactam, atque puram, & suauitatem odorum, qui afflaretur è floribus, rum dixit: Mirari se non modò diligentiam,

sed etiam solertiam eius, à quo essent illa dimensa, atque descripta. Et Cyrus respondit: Atqui ego ista sum omnia dimensus, mei sunt ordines, mea descriptio: Multæ etiam istarum arborum mea manu sunt sitæ: & cæt.

Nihil est in toto Lysia cum his dicendi venerationibus comparandum. Iam in hoc maxime differunt, quòd Lysias, vt Archytæ columba, quando vires inditæ patiuntur, sursum quidem volat, ac si contendit altius, mox exhaustus corrui, & ad terram alliditur. Itaque in exordijs, & attenuatis illis narrationibus, vt notat Halicarnasæus, quasi leni Austro fertur, & exultat. Mox in demonstrationibus, & exornationibus languescit, in affectibus profusus extinguitur, ex quo infinitis virtutibus, quas supra commemorauimus, à Cicerone facili negotio obruitur.

Comparatur cum Isocrate.

CAPVT LXXI.

Isocratis quoque permagnus amator, & fidelis imitator extitit M. Tullius, nec mirum, sunt enim illi Rhetori quàm eximie virtutes. Prima est *Isocratis virtutes.* decora quædam maiestas, quàm illi totum corpus orationis grande, & numerosum, variæque intermicantes sententiæ conciliat. Altera *Isocratis stylus vinea aurea.* ex nominum delectu, iunctura, figurarumque ornatu consurgens quædam formositas, vt mihi plerumque stylus eius videatur, non dissimilis vineæ illi auræ Regum Persarum, quam racemi ex varia margaritarum opulentiâ confecti, mollibus corymbis in serpentem discolorum ornatu vestiebant. Eius verò vis potissimum in Panegyricis elucet, quarum orationum præclarus est artifex, & cum paucis comparandus, quamquam etiam in hoc genere Cicero non cedit. Subijciam ex vtroque locos quàm simillimos, vt facilius vis oratorum dignosci possit. Cicero pro Marcello laudes effert clementiæ, quam bellicis rebus antepouit, quòd hæc quidem multorum sint communes, illa vnus propria & certa sit gloria. Hæc ab Isocrate decerpfit, cuius apud Philippum regem hæc sunt verba:

I S O-